

Департамент культури та взаємозв'язків з громадськістю
Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад "Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка"
Черкаської обласної ради

Інноваційна діяльність публічних бібліотек області

(Аналітична довідка)

Черкаси – 2017

Інноваційна діяльність публічних бібліотек області: аналітична довідка / Комунал. закл. «Обл.універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черк. обл. ради; уклад. І.В. Терещенко . – Черкаси, 2017.– 12с.

Укладач

І. В. Терещенко

Відповідальний за випуск
Комп'ютерний набір

Л. П. Капкаєва
І. В. Терещенко

Підписано до друку 19.10.2017 Тир.35. Ксерокс ОУНБ ім. Тараса Шевченка

Функціонування бібліотек в сьогоденних соціально-економічних умовах поставили перед бібліотечними фахівцями нові завдання щодо пошуку власного варіанту подолання кризових явищ та визначення пріоритетних напрямків стратегічної діяльності. Серед таких пріоритетів – впровадження інновацій в роботу бібліотек.

Бібліотеки отримали можливість використання, разом із державним фінансуванням, інших джерел позабюджетної підтримки. Проектна та грантова діяльність виступає як найважливіший фактор включення бібліотеки в інтеграційні суспільні процеси. Починаючи від Міжнародних програм «LEAP» та «Бібліоміст» бібліотеки області започаткували нову сторінку у розвитку галузі. Сучасні інформаційні технології створили нові можливості розвитку бібліотек та місцевих громад.

Найбільш активними серед міських та районних ЦБС, які набули позитивного досвіду грантової діяльності є Смілянська, Черкаська центральні міські та Катеринопільська, Чорнобаївська, Христинівська районні бібліотеки.

Цікавий досвід роботи має Катеринопільська ЦРБ, яка проводить навчання та надає допомогу в написанні грантових проєктів. Зокрема, у 2016 році спільно з райдержадміністрацією, центральною районною лікарнею брала участь у Програмі “Кусаноне” запропонованій урядом Японії, що передбачала реалізацію проєкту: «Модернізація медичного обладнання в Катеринопільській центральній районній лікарні». Внаслідок чого здійснено поставку апарату ультразвукової діагностики до районної центральної лікарні. Загальна вартість проєкту складає близько 1,5 млн.грн.

Спільно з Розсохуватською сільською радою Катеринопільська ЦРБ брала участь у написанні мікро-гранту благодійного фонду «Урожай – громаді», оголошеного в рамках проєкту «Час діяти: проведення конкурсу ініціатив з метою розвитку сільських територій через партнерство місцевої влади, громади та бізнесу» та виграла грант (20 000 грн на облаштування спортивно-ігрового майданчика для громади села).

Продовжуючи роботу в рамках «Школи проектної діяльності», Катеринопільська ЦРБ брала участь у конкурсі «Бібліотека як сучасний інформаційний центр», що проводився благодійним фондом «Бібліотечна країна», та отримала в дарунок книги та періодичні видання.

Одним із напрямів інноваційної діяльності стало відкриття в бібліотеках центрів освіти для дорослих (ЦОД), які працюють на базі Смілянської та Черкаської МЦБС. Головне призначення ЦОД - сприяння розвитку місцевих спільнот, підвищення шансів населення на працевлаштування, реалізацію своїх творчих здібностей.

Смілянська МЦБС разом із громадською організацією «Культурно-просвітницький центр "Світанкова зоря"» у 2016 р. брала участь у проєкті Німецької асоціації народних університетів (*DVV-International*) «Замінімо мури відкритими вікнами» (за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини) та виграла грант на реалізацію проєкту «Арт-студія для дорослих "Поринь у веселку"», на проведення навчальних курсів з декоративно-прикладного мистецтва (бісероплетіння, декорування, печ-ворк, декупаж, текстильна іграшка, розпис по шкірі, скрапбукінг, фріволіте, лозоплетіння тощо) та чотирьох тренінгів і семінарів.

Черкаська МЦБС спільно з Народним університетом продовжує свою роботу в проєкті «Освіта впродовж усього життя – шлях до розвитку громади». Учасники проєкту вивчають історію України, мистецтво, економіку, іноземні мови, здоров'я людини, комп'ютерну грамотність та інші предмети. Слухачами Народного університету люди різного віку, що мають освіту будь-якого рівня, внутрішньо переміщені особи зі східних регіонів, що зацікавлені брати участь в освітніх програмах.

Завдяки участі у всеукраїнському проєкті **Technology Nation** фонду **BrainBasket**, бібліотеки Черкаської, Смілянської МЦБС, Звенигородської ЦРБ, вийшли на новий рівень обслуговування користувачів. Відкривши курси безкоштовної комп'ютерної освіти на базі навчальних матеріалів університетів Гарварда, Стенфорда і Массачусетського технологічного інституту (МТІ), слухачів курсу вивчають основи найбільш поширених мов програмування.

Впровадження сучасних технологій дало новий поштовх позиціонувати діяльність бібліотек. Наприклад, буктрейлери, відеоролики та повідомлення бібліотеки розміщують на своїх сайтах, Facebooke та YouTube. Активно використовують соціальні мережі бібліотеки Звенигородської, Кам'янської, Маньківської, Монастирищенської, Уманської, Христинівської, Черкаської, Чорнобаївської, Чигиринської РЦБС, Черкаської, Смілянської МЦБС та інші.

Запроваджують книгозбірні і різноманітні форми роботи, спрямовані на залучення до читання якнайширшої аудиторії. Так, до переліку традиційних форм додалися: Інтернет-огляди «Подорож бібліотекою» (Корсунь-Шевченківська РЦБС), «Корисні поради Інтернет-мандрівникам» (Уманська РЦБС), «Ти одна неподільна, Україно моя вільна», віртуальні подорожі «стежинами пам'яті» (Чорнобаївська РЦБС), Інтернет-мандрівки «Сім чудес України», красзнавчі відеоуроки та віртуальні екскурсії «Мій рідний край – окраса України» (Канівська МЦБС, Черкаська РОМЦ БКР), відео знайомства «Герої на екрані», веб-огляди «Герої книг», слайд-презентації «Книги – ювіляри року» (Жашківська РЦБС), «Диво на ім'я книга» (Звенигородська ЦБС) та інші.

На сьогодні бібліотеки області набувають статусу соціально-орієнтованих закладів. Можливість використання вільного доступу до Інтернет ресурсу значно розширює і оновлює коло бібліотечних послуг. Практично у кожному районі створені та діють центри надання вторинної безоплатної правової допомоги. Вони функціонують у тісній співпраці з управліннями юстиції, до їх діяльності залучають волонтерів із числа студентів юридичних факультетів університетів. Відповідно до вимог часу документи фонди Центру поновлюються новими матеріалами на традиційних та електронних носіях, оновлюється тематика візуальної популяризації видань. Слід відзначити, що активними користувачами Центрів стали, люди похилого віку, учасники бойових дій в зоні АТО, яким надається допомога з питань отримання житла, оформлення земельних ділянок та інших питань.

Значна увага приділяється створенню вільного доступу членів громади до інформаційних ресурсів державних та місцевих

органів влади: рішень, розпорядчих документів на загальнодержавному та регіональному рівні. Інформаційні матеріали широко представлені на тематичних стендах, виставках, інформаційних куточках: «Влада. Бібліотека. Місцева громада», «Бібліотека інформує», «Регіональний інформаційний портал», «Інформація для населення», зокрема через виставки розкривалися актуальні теми: «Держава і соціальний захист населення», «Місьцеве самоврядування: досвід, проблеми, реалізація», «Державна влада: актуальні питання та їх вирішення», «Пільги, їх реалізація та перспективи», «Пенсійне законодавство в дії», та інші.

Бібліотеки згуртовують громаду, проводячи різноманітні заходи, акції, використовуючи сучасні інформаційні технології. Зокрема День незалежності України, Дні села, вулиць, Шевченківські роковини, свята Новорічного та Різдвяного циклу, Івана Купала та інші проводяться майже в кожному населеному пункті.

Важливим напрямком діяльності закладів залишається народознавчо – краєзнавчий. Це – фестивалі та презентації творчості видатних земляків Переважна більшість бібліотек практикують проведення заходів використовуючи нові форми роботи. Наприклад, пройшли флешмоби на знання творів українських авторів (Чорнобаївська, Христинівська, Корсунь-Шевченківська РЦБС, Черкаська МЦБС), фестивалі української культури (Шполянська, Уманська РЦБС), презентація книги Ф.Гаврильченка «Софіївка-сад» (Уманська МЦБС), літературно-мистецька зустріч «Живий у пам'яті земляків» (Чорнобаївська РЦБС), творча зустріч із земляком журналістом, редактором газети «Мій дім, сад, город» (Маньківська РЦБС), вечір-спогад «Світлий талант Г.Науменко-Аргат» (Золотоніська РЦБС) та багато інших.

Завдяки Інтернет ресурсу у бібліотекарів з'явилася можливість запровадити нові форми роботи. Однією з цікавих та вдалих форм роботи стала акція «Український Донбас» Христинівської ЦБС, в рамках якої пройшли онлайн-спілкування з працівниками Мангушської ЦРБ (Донеччина) та поетичний марафон «Єднаємось поетичним словом» та інші.

Запроваджують книгозбірні і різноманітні форми роботи, спрямовані на залучення до читання якнайширшої аудиторії.

Широкого розповсюдження набуває така форма нестационарного обслуговування як вуличні акції та літні форми читання. Наприклад, у бібліотеках Чернобаївського району пройшла акція бібліовеломандрівка «Бери друга – іди в бібліотеку», велопробіг «Бібліотека – територія єдності», організований Шполянською ЦБС, екологічна вело подорож «Що б я показав своєму другу у нашому краї»(Корсунь–ШевченківськаЦБС),«Лавочки-читалочки» організовано у Черкаському районі, «Бібліотечний пікнік» – у Золотніському, «Літній дворик» – у Чигиринському, «Бібліотека під парасолькою» – у м. Черкаси, та інші.

Вагомим чинником реального забезпечення інформаційних потреб громадян є наявність високого професіоналізму, компетентності бібліотечних працівників, їх готовність до оновлення знань, оволодіння новими формами та методами роботи, системою інформаційних технологій.

Набуття таких знань здійснюється в процесі навчання на базі обласних, центральних районних, міських бібліотек та виїзних семінарів-практикумів, тренінгів, практичних уроків у бібліотеках. (Золотоніській, Монастирищенській, Христинівській, Корсунь-Шевченківській, Черкаській, Чернобаївській районних ЦБС). Навчання проведено за темами: «Інноваційні форми популяризації книги та бібліотек», «Буктрейлер – сучасна форма реклами книги», «Інформаційна місія бібліотек: пріоритети розвитку», «Бібліотеки – посередники між владою та населенням», «Сучасна сільська бібліотека: ідеї + кращий досвід», «Соціокультурна діяльність бібліотеки як інформаційного центру», «Виховання інформаційної грамотності особистості – важливий фактор роботи бібліотек» та інші.

Підсумовуючи аналіз інноваційної діяльності публічних бібліотек області, можна зробити висновок, що робота в означеному напрямку триває та удосконалюється, працівники книгозбірень докладають чимало зусиль задля привернення уваги користувачів, владних структур, громади до бібліотек.

Активна робота в цьому напрямку здійснюється бібліотеками Корсунь-Шевченківської, Христинівської, Чернобаївської, Городищенської, Драбівської районних, Черкаської міської ЦБС, Черк-

ського РОМЦ БК. Всі районні, міські бібліотеки (крім Смілянської, Кам'янської, Лисянської районних та Золотоніської міської ЦБС) проводять заходи щодо удосконалення та наповнення власних веб-сайтів, блогів, сторінок у соціальних мережах.

Попри проведену значну роботу бібліотеки залишаються залежними від економічних факторів. Тому бібліотекам потрібно активніше залучатись до участі у Міжнародних, Всеукраїнських, обласних та районних проєктах.

Бібліотеки області впроваджуючи інновації постійно утверджують себе в системі культурно – просвітницьких, інформаційних закладів регіону, виступають конкурентоспроможними закладами на ринку інформаційних послуг. Можливість надання сучасних інформаційних послуг створює новий позитивний імідж, піднімає громадський престиж книгозбірень у регіоні.

Видавець: КЗ «ОУНБ імені Тараса Шевченка»
18000 м. Черкаси вул. Байди-Вишневецького,8
Електронна адреса: ounb@library.ck.ua
Науково-методичний відділ: metod@library.ck.ua